

Қазақстан Республикасы ауыл шаруашылығы министрлігі

«Ұлттық аграрлық ғылыми-білім беру орталығы» КЕАҚ

«ҚАРАБАУ ӨНДІРІСТІК ТӘЖІРИБЕ ШАРУАШЫЛЫҚ» ЖШС

Семинар тақырыбы: Туркестан облысының
ылғалмен қамтамалы етілген тәлімі
жерінде жоңышқа егістігін күтіп баптаудың
агротехнологиялық ерекшілігі

Карабау 2021ж

Жоңышқадан тұрақты өнім алудың негізгі талаптары

■ Агро технология

- ауыспалы егістікті сақтау
- терең жер жырту (27-30см)
- егістен алдын фосфорлы тыңайтқышты топраққа енгізу (300кг/га)
- егу (тұқымның нормасы, терендік, қаттар аралық).
- егісті күтіп баптау

• Сорт

- Агро климат (егу мерзімі, температура, ылғал)

Туркестан облысына аудандастырылған жоңышқаның сорттары

Жоңышқа сорттары:

Семереченская местная – 1934г

Ташкент 1 – 1954г

Красноводопадская 8 – 1962г

**Красноводопадская скороспелая -
1992г**

Красноводопадская поливная – 2011г

Саркыра – 2011г

Жоңышқа

«Красноводопадская скороспелая»

Бұтағы жартылай жатық. Түптену аймағы 4-5 см тереңдікте орналасқан Сабағы жіңішке, дөңгелектенген диаметрі 1,5-2 мм. Сабақтошғыштығы бойынша басқа сорттардан 2-5 сабаққа артық..

Өсімдіктің биіктігі 1-ші орымда 75 см, басқа сорттармен салыстырғанда 15-20 см-ге кем, сол себептен жатып қалуға төзімді.

Жапырақтың көлемі ықшамдау, эллиптик тәрізді, жапырақтылығы 49-52 пайыз.

Гүл сағағы қысқа - цилиндрлік, тығыз.

Гүлдің күлтесі тоқ көк ренді..

Бұршағы 2,5-3 айналмалы, ірілігі орташа, қаралау, көп тұрған жағдайда қара болады. Ұрығы бүйрек тәрізді, сарғыш-қоңыр түсті.

Ауылшаруашылығы маңызды белгілері: ерте пісетін, басқа сорттарға қарағанда гүлдену кезеңі 15-20 тәулікке ерте гүлдейді. Ерекшелігі зиянкестерге төзімді, кей жағдайда фитомусқа аз мөлшерде зақымдалады. Сорттың қасиетіне байланысты бұршақтары төлен..да түйін байлайды. Бірақ соған қарамастан ауаның төмен ылғалдығына және жоғары температурада бұршақтары жарылмайды.

Сорттың тұқымшаруашлығын жоңышқаның өсірілетін барлық аймақтарында жүргізсе болады. Көк балаусасының өнімділігі 67-70 ц/га құрғақ массаның салмағы – 29 ц/га.

Жоңышқа

«Красноводопадская поливная»

Бұтағы жартылай жатық..

Түптену аймағы 4-5 см тереңдікте орналасқан.

Сабағы жіңішке дөңгелектенген диаметрі 1,5-2 мм.

Сабақтың саны бойынша басқа сорттарға қарағанда 2-5 сабаққа артық.

Шөптің 1-ші орымдағы биіктігі 75 см, басқа сорттарға қарағанда 15-20 см-ге кем, сондықтан ауруға шалдықпайды.

Жапырақтары ықшам, эллиптик тәрізді; жапырақтылығы 49-52 пайыз, гүл сағағы қысқа - цилиндрлі, тығыз.

Гүлдің күлтесі тоқ қызылқошқыл ренді.

Бұршақтары 2,5-3 айналым ірілігі орташа. Көп тұрған сайын қараяды, дәні бүйрек тәрізді, сарғыш-қоңыр түсті.

Ауылшаруашылық құнды белгілері: зиянкестерге төзімділігімен ерекшеленеді, кей жағдайда фитомусқа шалдығады.

Тұқым шаруашылығын жүргізу қолайлы, сортты жоңышқа өсірілетін барлық аймақта пайдалануға болады. Көк балаусасының өнімділігі 600-800 ц/га, дәнінің өнімділігі тәлімі жерде – 2 ц/га, суармалы жерде – 4 ц/га.

Жоңышқа «Сарқыра»

Көп орамды суғармалы жерде 5-6 орымға дейін, тәлімі жерде 1-2 орамға дейін орылады. Топырақ ылғалдылығы қолайлы.

Суғармалы және тәлімі жерде тамыр жүйесінде түйнек бактериялары жақсы дамыған. Тік бұтақты, жатып қалуына төзімді, жапырақтылығы 45-52 пайыз. Жапырақтың көлемі орташа. Шөптің 1-ші орымдағы биіктігі 70-80 см. Көктемде стандарт Ташкентская 1 сортымен салыстырғанда қайта өсуі біркелік. Топырақтың малмен тапталуына төзімді. Стандартпен салыстырғанда жаз айларында су тапшылығына бейім. Суғармалы жерде 1-ші орымда Ташкентская 1 сортынан гүлденуі 1-2 күнге кешігеді.

Өнімділігі көк балаусаның суғармалы жерде 500-700 ц/га, тәлімі жерді 40-60 ц/га, ұрықтың өнімділігі суғармалы жерде 5-6 ц/га, тәлімі жерде 2 ц/га.

Шығу тегі – полигибрид ортаазиялық және семереченский 7 сортынан. Гүлі – көк, көкшіл, ірі, шашақ гүлді, бұршағы спиральді

Жоңышқа

Жоңышқаның негізгі
зиянкестері

Жоңышқаның өсіп дамуы

жапырақты бігіз
тұмсық

Жоңышқаның сары
тұқым зиянкесі

Жоңышқа бігіз тұмсық

Орналасқан аймағына қарай жоңышқаның өнімділігі

Егілген аймақ	Орақ саны	Көк балауса өнімі, т/га	Сабан өнімі, т/га	Тұқым өнімі, ц/га	ескерту
Ылғалмен қамтылған тәлімі	Барлығы	15,0-18,0	4,5-5,3	1,5	Тұқым өнімі жауын шашынға тікелей тәуелді 2,0-0,5ц/га
	1 орым	12-14,4	3,6-4,24	1,0	
	2 орым	3-3,6	0,9-1,06	0,5	
Ылғалмен жартылай қамтылған тәлімі	1	10,0-12,0	3,0-3,4	1,0	Жоңышқалықты жауын шашынды жылдарда егіледі. За 5жылда – 3жыл
Ылғалмен қамтылмаған тәлімі	1	7,0-10	2,1-2,5	0,3	Жоңышқалықты жауын шашынды жылдарда егіледі. За 5жылда – 1-2жыл
Суғармалы жер	Всего	53,0-60,0	16,0-18,0	3,0	
	1 орым	26,5-30,0	8,0-9,0	2,0	
	2 орым	13,2-15,0	4,0-4,5	1,0	
	3 орым	7,9-9,0	2,4-2,7		
	4 орым	2,7-3,0	0,8-0,9		
	5 орым	2,7-3,0	0,8-0,9		

Рахмет